

Prins Wilhelm flög och beskrev Vingåker "lite grann från ovan"

I det förnämliga bokverket "Sverige", som utgavs 1886 och där de olika landskapen beskrivits av kända författare och där konstnären Eigel Schwab stått för bilderna, kom det på Prins Wilhelms lott att skildra Södermanland, vilket han i

stort sett gjorde mycket bra, om det också ibland kunde bli en smula flyktigt. Han beskrev ofta vad han såg av landskapet från luften.

Ifråga om Vingåker blev det så. Efter det han svävat fram över Skenäs och erinrat sig vad den gården

betytt i kulturellt sammanhang och vilka stormän inom litteraturen, som där haft sin vistelse, svävade han "vidare i sakta mak över den böljande Vingåkersslätten, på vilken kyrkans spetsiga torn o. Säfstaholms vita slottskomplex genast

tilldraga sig uppmärksamheten". Att skildra en bygd enbart från luften, skulle dock bli en alltför mager beskrivning. Som så många andra hade Prins Wilhelm kort avstånd mellan skrivbord och bokhylla. Och i prinsens bokhylla fanns det tydligen mycket om Sörmland och Vingåker. Vad som skrivits om Vingåker tycks han nog samt ha studerat.

Han ville inte som en del andra tala om Vingåker som provinsens hjärta. För det låg enligt hans förmenande i trakten omkring Båven. Men han erkände att "sörmländsk särart och lokala folkseder icke blott nådde sin högsta blomstring utan också bibehöll sig längst in i vår tid" här i landskapets västligaste hörn.

URGAMMAL KULTURBYGD

Vingåkersdräkten var vacker, men den hade med åren banaliserats och förfuskats. Dräktens avbildningar på vykort eller i andra sammanhang ansåg prinsen "fruktansvärt tillgjorda". Så snart något skulle skrivas om Sörmland eller något karaktäristiskt skulle avmålats så valde man Vingåker. Och att på så vis sätta likhetstecken mellan Vingåker och landskapet i övrigt innebar en orättvisa tyckte Prins Wilhelm och han skrev:

"Riktigast är alltså att låta Vingåker helt enkelt vara Vingåker, vilket sannerligen inte är det sämsta, när man betänker hur mycket det bidragit till att göra Sörmland känt. En urgammal kulturbygd till vilken även Österåker och Östra Vingåker böra räknas, en landsända så typiskt mellansvensk att man får leta efter dess like. en storbon-

debygd med karska herrar och myndiga män".

Prins Wilhelm gör ett utdrag ur Johan Fredrik Bahrs sockenbeskrivning från 1880:

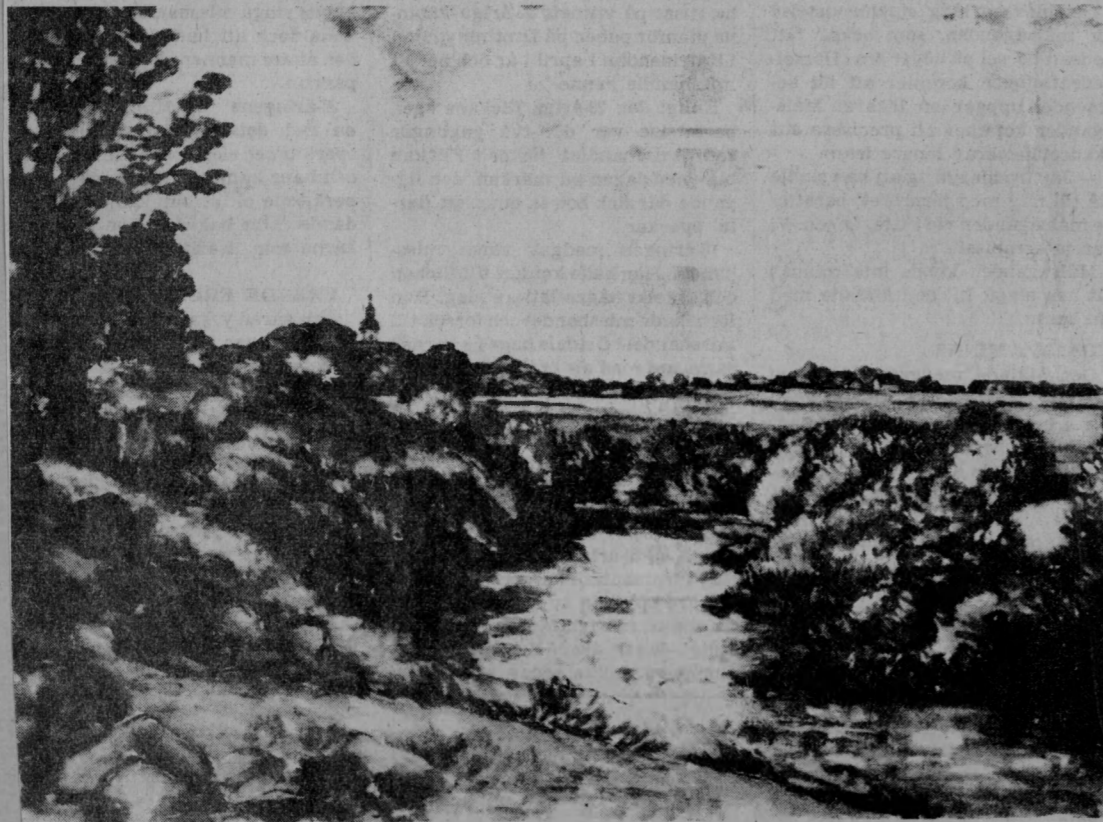
"Vingåkersallmogens lynne är glad och muntert. I sällskap med fremmande äro de otvungne och ingalunda blyge, hvartill deras ständiga resor till en god del bidra. Snarhittige äro de och rike på svar och infall. Qvinnorna i synnerhet äro nyfikna, inlåta sig gerna i tal med hvarje fremmande, hafva en särdeles lätthet att finna uttryck, och äro ofta munviga till en grad, att man må förundra sig".

KONFEKTIONEN TAR ÖVERHAND

Tider och seder har i mycket förändrats, konstaterade prinsen. De stora bondefesterna förekommer inte mer. Handaslöjden är i stort sett borta. Ingen snidar selbågar, ingen skär lätta och smidiga "fäst-pigsräfsor", dessa tingestar, som nästan var små konstverk. Numera ger inte pojken sin flicka "rött kläde till yvaxladräkten, silverbälte, handskar, pungtross, psalmbok, silkesduk samt svart bindtröja".

Konfektionen har trängt undan de gamla folkdräkterna, till kyrkan åker man nu i bil, på fälten går "amerikanska självbindare". Det är fyrtio år sedan prinsen gjorde dessa lakttagelser och då kunde han inte skriva om skördetröskor. Visst gladdes han åt utvecklingen, men tyckte nog att den i en del fall kommit alltför "brådstörtat". Och det beklagade han. Det var så mycket som sopats bort och förintats.

Prinsens flygtur över Vingåkersbygden var snart överstökad

Konstnären Eigel Schwabs bild av Västra Vingåkers kyrka i bokverket "Sverige".

Prins Wilhelm efter en teckning av Bo Beskow i Karl Asplunds "En Stenhammarskrönika".

och han gjorde ett sista konstaterande, innan det bar iväg till Julita bygden:

"När vi i dag flyga över Vingåkersbygden ter den sig i stort som all annan sörmländsk slättbygd. Än från Högsjön drar ett buktande silverstreck genom landskapet och Säfstaholm ligger som en stor vit bygglåda i sin lummiga park. På vägarna släpa bilarna långa dammsvansar efter sig och en åbakig självbindare förspänd med en puttrande traktor, skvallrar om att skördeanden inte är långt borta".

Men Prins Wilhelm såg givetvis inte Vingåker enbart från ovan. Ibland höll han sig också på jorden. Det har berättats att han och Maria Pavlovna, när de var så gott som nygifta, besökte en sommarfest -

jag tror det var en skyttefest - i Vingåker. Prinsen svängde då om med Vingåkerstösarna och hans vackra prinsessa lär ha prövat Vingåkerspojarkarnas danskunnande.

HJ. A.-n.